

מאמר

יו"ט של ראש השנה – ה'תשל"ט

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

לעילוי נשמת

אמנו מרת דבורה לאה ע"ה

בהרה"ח ר' יהודה ליב ע"ה

נפטרה מוצש"ק נחמו, אור לי"ז מנחם-אב ה'תשע"ט

אבינו הרה"ח הרה"ת ר' שלום דובער ע"ה

בהרה"ח הרה"ת ר' שלמה חיים ע"ה

נפטר ז' שבט ה'תשמ"ז

קסלמן

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות צאצאיהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. שלהי שנת ה'תשע"ט

הגיע מבית הכורך תורת מנחם ספר המאמרים תשל"ט

*

בתחילת הספר – תוכן ענינים למאמרים

ובסופו – מפתח ענינים, פסוקים ומאמרי חו"ל

הספר נשלח לבתי המנויים

ניתן להשיג בחנות קה"ת בארה"ב ובאה"ק

ובחנויות הספרים המובחרות

www.lahak.org וא': www.bookstock.co.il

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בעת רצון יקרא על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

לכתבו בתוכן מכתבו אודות עניני דפוס וכו' – מובן שבזה עליו לבוא בדברים עם עסקנים יראי שמים אשר באה"ק ת"ו, ורואים המצב על אתר וכו'. התקוה שיש לו קביעות עתים בלימוד פנימיות התורה, שבדורותנו נתגלתה בתורת החסידות, ובפרט אשר אחב"י הספרדים מאז ומתמיד רגילים בלימוד חלק תורה זה, ואף שבדורות שלפנים התחילו בזה מגיל מסוים, הרי מבואר בכ"מ שבדורותנו אלה, אדרבה מצוה לגלות זאת החכמה, ולא רק מצוה להוציא מרשות, אלא מצוה חובה גמורה, וכמובן מדברי הרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות להארז"ל החי, ומשנה לשנה הולכת וגדולה הזכות וגם האחריות להעדר בזה ח"ו, וכמובן ממאמר חז"ל, שבדרא דעקבתא דמשיחא, אין לך יום וכו' מרובה משל חבירו, שזה מכריח להוסיף בברכה ואור ומאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה, והרי כיוון האמור בנוגע ללימוד התורה הוא עוד מזמן המשנה, שאז אין דורשין במרכבה אלא וכו', ועד אשר בדרא דעקבתא דמשיחא אדרבה דוקא בלימוד חלק תורה זה יפקון מבי גלותא ברחמים (עיין אגרת הקדש לרבנו הזקן, בעל התניא והשו"ע, סי' כו'), וידוע הדיוק בלשון הרעיא מהימנא, יתפרנסון דוקא, [הבנה ו]השגה.

אחב"י הספרדים מאז ומתמיד רגילים בלימוד חלק תורה זה: ראה גם אג"ק ח"ו אגרת איתשצא. ח"ז אגרת ב'קנ (ע' רצג). ח"י"א אגרת ג'תקסג. חט"ז אגרת ה'תתקעו. ח"י"ח אגרת ו'תתצה. ו'תתקכו. ח"י"ט אגרת ז'שב (כשולי האגרת). ז'שמו. חכ"א אגרת ח'רג (ריש ע' תמו). חכ"ג אגרת ח'תשלד. ח'תתקעח. חכ"ד אגרת ט'שס. ובכ"מ.

מבואר בכ"מ שבדורותנו אלה . . מצוה לגלות זאת החכמה: ראה תניא אגה"ק רסכ"ו (קמב, ב). מדברי הרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות: נדפסה ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים.

ממאמר חז"ל . . אין לך יום וכו' מרובה משל חבירו: סוטה מט, א.

ומאור שבתורה: ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובקה"ע שם. איכ"ר פתיחתא ב וביפה ענף שם. מזמן המשנה . . אין דורשין במרכבה אלא וכו': חגיגה רפ"ב.

יפקון מבי גלותא ברחמים . . בלשון הרעיא מהימנא, יתפרנסון: זח"ג קכד, ב.

הדיוק . . יתפרנסון: ראה מקדש מלך בהקדמתו לזהר. כסא מלך לתקו"ז ת"ו בסופו.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נצבים, כ"ח אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה יום טוב של ר"ה שחל להיות בשבת כו' שנאמר בהתוועדות ליל ערב ראש השנה ה'תש"מ (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה (תדפיס מספר המאמרים תשל"ט שהגיע ימים אלו מבית הכורך).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ה אלול, ה'תשע"ט,

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

הוספה

א

[כז' אלול תשט"ו]

... במה דשאלנא קדמיכון אם יחליף תפקידו בדינות, הנה אין נראה לי דבר זה, כי הרי השעה דורשת גיוס כל החרד לדבר ה' לנצל את כל יכולתו בסביבתו להחזקת והפצת נר מצוה תורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה, ואדרבה יש עוד להוסיף בפעולות אלו כי דרישת השעה הולכת וגדלה, וידוע ג"כ פסק רז"ל מעלין בקדש.

דא"ג שמא מילתא היא, במכתבו כותב שם האם טוטי, אבל בספרו ימינך ה' הוא ת' במקום ט', ובטח יברר בהזדמנות הראוי, ויה"ר שיהי ת' תחי, וט' רבתי טוב, וכדרשת רז"ל בכ"מ ומהם על הכתוב כי טוב הוא.

ב

בי"ה, ז' מני"א תשכ"ו
ברוקלין

האברך יעקב שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השני, בקשת ברכה פ"נ.

א

נכתבה למוה"ר יחזקאל חיים מאיר הכהן, בשולי אגרת ברכת השנה (שנשלח לכו"כ) בתאריך זה.

החרד לדבר ה': ע"פ ישעי' סו, ה.

נר מצוה תורה אור: משלי ו, כג.

ומאור שבתורה: ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובקה"ע שם. איכ"ר פתיחתא ב וביפה ענף שם.

פסק רז"ל מעלין בקדש: ברכות כח, א. וש"נ.

שמא מילתא היא: ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. ועוד.

בספרו ימינך ה': ירושלים, תש"א. — ושם (בתחלתו): "תורה גלויה וברכה מקרב לבי אביע .. [ל]אמי היקרה מרת תותי בת משה".

וט' רבתי .. וכדרשת רז"ל .. על הכתוב כי טוב הוא: שמות ב, ב. וראה מנחת שי שם (ולאיוב

ט, לד; קהלת ז, א). וראה גם תו"ח שמות מג, ד. וש"נ.

ב

האברך יעקב: יוסף, ירושת"ו.

תוכן המאמר

שופר – ע"ש שפרו מעשיכם – הו"ע של יופי ותענוג, שע"ז נמשך ממקור התענוגים בכל הענינים. וזהו גם ענין השופר דמ"ת, כי גם בתורה נמשך ממקור התענוגים – אני תורתך שעשעתי, ומתגלה גם בכל מצוה לפי ענינה.

וזהו הטעם שבר"ה שחל בשבת אין תוקעין בשופר, כיון שנמשך התענוג מצד יום השבת, שמקדשא וקיימא, באופן של אתעדל"ע, למעלה מהתענוג שנמשך ע"י אתעדל"ת דתק"ש (רק בביהמ"ק, זה שער השמים, מגעת האתעדל"ת דתק"ש למעלה מהתענוג שנמשך מצד ענין השבת). ומ"מ אומרים פסוקי שופרות שבתורה, כיון שהמשכת התענוג דתורה היא נעלית יותר מהתענוג שבכל המצוות, ולמעלה גם מהתענוג דשבת.

וענין זה הוא דוקא ע"י אמירת הפסוקים, אמרו לפני (גם ללא הבנה והשגה) – מצד מעלת אמירת אותיות התורה, כמו ענין הקב"ע שמצד עצם הנפש.

שלמעלה אפילו מענין השופר שנפעל ע"י שבת מקדשא וקיימא, והיינו לפי שכל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר⁵⁸.

(ח) **ועי"ז** פועלים ההמשכה עד למטה מטה ביותר, שיהי' גלה כבוד מלכותך עלינו⁵⁹, ועי"ז נמשך עד למטה מטה, עד שגם בעולם העשי' ידע כל פעול כי אתה פעלתו⁶⁰ (כמבואר בסידור וכתבי האריז"ל⁶¹) שקאי על עולם העשי'. וכן נמשכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בכל הפרטים הן בגשמיות (חק לישראל⁶²) והן ברוחניות (משפט לאלקי יעקב⁶²), שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת⁶³ שבעיקר הרי זה בנוגע לענינים כפי שהם בגשמיות, אלא שזוהי גשמיות של גוי קדוש⁶⁴, שלכן עושים גם מהגשמיות שלהם ענין של קדושה, ובכללות הענין — לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁶⁵, והיינו, שבעולם התחתון ובענינים תחתונים פועלים שתהי' דירה לעצמות ומהות⁶⁶. וכאמור, שממשיכים כתיבה וחתימה טובה על כל השנה כולה, החל מר"ה שהוא ה"ראש" של השנה (כמבואר בארוכה בעט"ר בראשו), וכדאיתא במדרש⁶⁷ והובא בטור⁶⁸ (שהוא מספרי הפוסקים) שכבר בערב ר"ה ישראל לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו', כיון שברור הדבר שזוכין בדין, שתהי' שנה טובה ומתוקה, בטוב הנראה והנגלה.

בס"ד. כ"ט אלול ה'תשל"ט, ליל ערב ראש השנה ה'תש"מ

(הנחה בלתי מוגה)

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה¹. וידוע דיוק רבותינו נשיאינו (בלקו"ת² ובדרושי אדמו"ר האמצעי בסידור³ ודרושי הצ"צ באוה"ת (בהוספות)⁴, ובדרושי רבותינו נשיאינו ממלאי מקומם אחריהם⁵) במשנה זו, דצריך להבין, הרי מצות שופר שבתחילת השנה היא מצוה רמה ונשאה, שעל ידה נעשה הענין דתמליכוני עליכם, כמארז"ל⁶ אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כו', ובמה בשופר (היינו, לא רק אמירת פסוקי שופרות, אלא גם (ואדרבה, העיקר הוא) קיום מצות תקיעת שופר). ובפרט ע"פ המבואר בקבלה⁷ שאז חוזרים כל הענינים לקדמותם, ואז חוזרת ונמשכת כל הבריאה מחדש. וענין זה הוא גם בפשטות ע"פ נגלה, שעל ר"ה נאמר⁸ זה היום תחלת מעשיך, לפי שבכל ר"ה נעשה מחדש ענין התהוות כל סדר ההשתלשלות, וכיון שאין מלך בלא עם⁹, צ"ל הענין דמלכותו ברצון קבלו עליהם¹⁰, ע"י תק"ש שפועלת הענין דתמליכוני עליכם. ואעפ"כ, מצד החשש של גזירה דרבה¹¹ [שחשש זה אינו שייך כלל אצל בני"י בהיותם במעמד ומצב הראוי שאז הם בדרגת צדיקים (ועמך כולם צדיקים)¹²], לא מקיימים מצות תק"ש ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת.

ומזה מובן (כמבואר בדרושים), שהענינים שבשבילם יש צורך בתק"ש כשר"ה חל בשאר ימי השבוע, הנה ביום השבת נעשים ענינים אלו מעצמם, מצד ענינו של יום השבת, שמקדשא וקיימא (שלא בדוגמת ר"ה ועד"ז שאר הרגלים שישראל הם אלו שמקדשים את הזמנים)¹³, שיש

(1) משנה ר"ה כט, ב.
 (2) ר"ה נו, א.
 (3) עם דא"ח — רמ, ג.
 (4) ר"ה ח"ה ע' ביקט ואילך.
 (5) ראה המשך תרס"ו ע' א. סה"מ תרנ"ט מד, ד.
 (6) א. תש"ג ע' 5. ועוד.
 (7) ר"ה טז, א. לד, ב.
 (8) תפילת מוסף דר"ה — ר"ה כז, א.
 (9) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) רפ"א.
 (10) תניא שעהיוה"א רפ"ז (פא, ב). לקו"ת שם מד, ד.
 (11) נוסח ברכת ק"ש דערבית.
 (12) ישעי' ס, כא.
 (13) גמרא ר"ה שם.
 (1) משנה ר"ה כט, ב.
 (2) ר"ה נו, א.
 (3) עם דא"ח — רמ, ג.
 (4) ר"ה ח"ה ע' ביקט ואילך.
 (5) ראה המשך תרס"ו ע' א. סה"מ תרנ"ט מד, ד.
 (6) א. תש"ג ע' 5. ועוד.
 (7) ר"ה טז, א. לד, ב.
 (8) תפילת מוסף דר"ה — ר"ה כז, א.
 (9) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) רפ"א.
 (10) תניא שעהיוה"א רפ"ז (פא, ב). לקו"ת שם מד, ד.
 (11) נוסח ברכת ק"ש דערבית.
 (12) ישעי' ס, כא.
 (13) גמרא ר"ה שם.

(58) ראה שערי אורה שער הפורים נח, א ואילך. סה, א ואילך.
 (59) תפילת מוסף לימים הנוראים.
 (60) תפילת העמידה לימים הנוראים.
 (61) במקומו. משנת חסידים מסכת ליל ר"ה פ"ח מ"ב.
 (62) תהלים פא, ה. וראה לקו"ת ר"ה נה, ד ואילך.
 (63) שם נט, ב.
 (64) יתרו יט, ו.
 (65) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
 (66) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תפט. אוה"ת בלק ר"ע תקצז. תרס"ו ע' ה. ועוד.
 (67) ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. ילקוט שמעוני ואתחנן רמז תתכה.
 (68) אור"ח סתקפ"א.

בו ענין שלולי זאת הי' צורך בענין השופר (במה בשופר) כפי שנעשה דוקא ע"י פעולת בני" (עמך עולם צדיקים) בקיום מצות שופר.

אך עפ"י צריך להבין עוד יותר¹⁴ ענין אמירת פסוקי שופרות אפילו ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, אע"פ שלכאורה נפעלו כבר הענינים דתק"ש ע"י השבת. דהנה, בשלמא בנוגע לכללות ענין אמירת פסוקי התורה, ידוע¹⁵ הטעם שזהו כמו בכל עניני העולם שעליהם נאמר¹⁶ שקוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא נוכפי שמצינו אפילו בעניני תושבע"פ שליכא מידי דלא רמיזא באורייתא¹⁷, ועאכו"כ בנוגע לעניני העולם, ועאכו"כ בכל הענינים של בני" אתם קרויים אדם¹⁸, ע"ש אדמה לעליון¹⁹, שהם באופן שבר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא (כמו קוב"ה)¹⁶, והיינו, שזהו ראי' והוכחה מן התורה וגם נתינת כח שאח"כ מהוה ומחי' ומקיימת את הפעולה כו', ולכן יש צורך באמירת הפסוקים גם כשישנו הענין דתק"ש בפועל, כדי להביא ראי' לפני"ז או אישור לאח"ז ע"י ט' הברכות, שביניהם יש גם פסוקי שופרות, נוסף לפסוקי מלכיות וזכרונות. אבל ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, כיון שאז נעשה הענין דשופר מצד שבת, מהו הענין שגם אז אומרים פסוקי שופרות.

ועוד ענין הדורש ביאור, שאין זה ענין של לימוד הפסוקים כפי שנתפרשו בתושבע"פ, כי אם אמירת הפסוקים (בתושב"כ) בלבד, כדיוק הלשון אמרו לפני מלכיות כו' וזכרונות כו', היינו, שלא נוגע כאן לימוד הפסוקים ופירושם (בתושבע"פ) כי אם ענין האמירה בלבד, ואמירה זו נקראת בשם ברכה (שהרי אמירת הפסוקים היא בברכות דמלכיות וזכרונות ושופרות), שענינה ברכה והמשכה²⁰, ועד שנמשך בענין דתמליכוני (מלכיות) בפועל, ויעלה זכרונו לפני לטובה בפועל, וכן בענין השופר (במה בשופר) בפועל.

ב) והענין בזה, דהנה, ענינו של השופר [שביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת פועל זאת ענין השבת] הוא — כשמו — ע"ש

- (14) ראה גם המשך תרס"ו ע' ג ואילך. ע'
תשי"ט.
(15) ראה לקו"ת ר"ה נו, ג. סידור עם
דא"ח רלח, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד
ע' ריז. תרס"ו שם (ע' תשי"ט). סה"מ תרנ"ט
ע' כא.
(16) זח"ב קסא, א ואילך.
(17) ראה תענית ט, א. ועוד.
(18) יבמות סא, א. ועוד.
(19) עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב
סל"ג. של"ה כ, ב. רסח, ב. שא, ב. ועוד.
(20) ראה תר"א מקץ לז, ג.

אמירת פסוקי התורה⁴⁹ פועל כל אחד מישראל וכל בני" ענין נעלה יותר, למעלה אפילו מענין השופר כפי שנפעל ע"י שבת מקדשא וקיימא, שהוא נעלה יותר ממה שנפעל ע"י תק"ש.

ז) ובתורה גופא הרי זה בפרט בפסוקי תושב"כ, שבה הכל מדוד ומוגבל כפי שניתן מלמעלה, כמ"ש⁵⁰ כי מן השמים דברתי עמכם, ולא כמו תושבע"פ שעיקר ענינה הוא לפלול התלמידים⁵¹, ועד שיש צורך בחידוש של תלמיד ותיק⁵², שזהו"ע של תפיסת ידי אדם כו'. ובזה גופא מודגש ענין אמירת הפסוקים, אמרו לפני נוכידוע גם בקשת והוראת רבותינו נשיאינו⁵³ שבימי ר"ה ירבו באמירת תהלים, שגם כאן ההדגשה היא על ענין האמירה דוקא, היינו, שאין הכרח שאמירת הפסוקים תהי' דוקא בהבנה והשגה, ועאכו"כ לא שלימות ההבנה והשגה, ואעפ"כ הרי זה פועל פעולתו, כי, ככל שתגדל מעלת ההבנה וההשגה שבתורה, יש מעלה מיוחדת באמירת אותיות התורה⁵⁴, שבזה הכל שוים, וכמו בענין קבלת עול המלכות שבהכתרת המלך, שצ"ל באופן שאפילו גדול שבגדולים אינו עושה זאת מצד ההתבוננות במעלת המלך, כיון שפועלת את ענין הקב"ע במדה ובהגבלה, לפי ההתבוננות שלו, אלא צ"ל פשוט ועצמיות הקב"ע מצד עצם הנפש (שזהו אחד החידושים של הקב"ע דר"ה לגבי הקב"ע דכל השנה כולה⁵⁵), שבזה משתווים כולם, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימין, שנצבים היום כולכם גו' לעברך בברית⁵⁶ מתוך קב"ע בשלימותה. ובנוגע לתורה מתבטא הדבר לא בהבנה והשגה שבתורה, אלא דוקא באמירת פסוקי ותיבות התורה כמו שהם, וכידוע תורת רבינו הזקן⁵⁷ במעלת האותיות שהם מעצם הנפש שהיא מלאה אותיות, ועד"ז גם למעלה כביכול, שהרי זה באופן דאדמה לעליון. ולכן הנה דוקא ע"י אותיות התורה ממשיכים הענין היותר נעלה

- (49) ראה גם אוה"ת שם: "ולפי שמשחרב ביהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, נמצא התורה נק' ג"כ מקדש, וע"כ מזכירים פסוקי שופרות גם ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת".
(50) יתרו כ, יט.
(51) אבות פ"ו, ו.
(52) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. לקו"ש ח"ט ע' 252. וש"נ.
(53) ראה גם אוה"ת שם: "ולפי שמשחרב ביהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, נמצא התורה נק' ג"כ מקדש, וע"כ מזכירים פסוקי שופרות גם ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת".
(54) ראה גם המשך תער"ב פשט"ג (ח"ב ע' תשמג (ח"ג ע' א')).
(55) ראה שם פע"ז (ח"א ע' קמד ע' קצג. וש"נ).
(56) נצבים כט, ט"א.
(57) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ד. נשא כו, ב. שה"ש ד, ב.

(אפילו כפי שענין השבת הוא בביהמ"ק). ולכן בביהמ"ק היו תוקעין אפילו ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת⁴⁶. משא"כ במדינה, ששם אין הענין דזה שער השמים, אין פעולת האדם מגעת למעלה מהפעולה שנעשית ע"י שבת שמקדשא וקיימא, ואדרבה, ענין השבת פועל זאת באופן נעלה יותר⁴⁷, ולכן לא נוגע אז הענין דתק"ש (אלא רק במקדש, שזה שער השמים).

א (ו) גם במדינה שאין תוקעין ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, כיון שהענינים דתק"ש נעשים ע"י השבת שמקדשא וקיימא, הנה גם אז אומרים פסוקי שופרות שבתורה (נוסף על אמירת פסוקי מלכיות וזכרונות). והענין בזה, דהנה נת"ל שכל הענינים צ"ל קשורים עם ענין התורה, ולכן, כאשר צ"ל אצל בני הענין דתמליכוני עליכם, ויעלה זכרוכם לפני ובמה בשופר, צ"ל גם הענין דאמרו לפני – אמירת פסוקי התורה דמלכיות וזכרונות ושופרות, שזוהי הראי' מהתורה, שפועלת גם את ההתהוות והחיות והקיום כו'. והיינו לפי שתורה ענינה תענוג, תורתך שעשעתי, שזהו התענוג שקשור עם (ומתגלה ע"י) התורה, שתענוג זה הוא נעלה יותר מהתענוג שבכל המצוות, ואפילו יותר מהתענוג שבשבת שמקדשא וקיימא. ולכן, גם כשישנו בר"ה הענין דתק"ש, צ"ל גם אמירת פסוקי התורה, הן פסוקי תהלים שאומרים לפני תק"ש, והן פסוקי שופרות שאומרים לאחרי תק"ש, כיון שע"י פועלים ענין נעלה יותר. וזהו גם טעם אמירת פסוקי שופרות ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת⁴⁸, כי, גם לאחרי שנפעל הענין דתק"ש מצד הענין דשבת מקדשא וקיימא, הנה ע"י

שופר שלמעלה ע"י שופר שלנו ה"ז בחי אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת, וא"כ הוא רק הארה בעלמא מבחי מקור התענוגים, ולכן בחי שבת שהוא גילוי מבחי שלמעלה מאתעדל"ת, גבוה יותר מבחי' זו".
(48) אולי הכוונה, שמוזה שאומרים פסוקי שופרות בר"ה שחל בשבת, מוכח, שאמירת הפסוקים היא לא רק כדי להביא ראי' או אישור כו' (כנ"ל ס"א), אלא שע"י פועלים ענין נעלה יותר מתק"ש. וראה גם המשך תרס"ו ע' תשיט, ש"ענין אמירת שופרות שאחר מלכיות וזכרונות הוא המשכת בחי העלם העצמי דא"ס ממש כו', והמשכה זו צריכים בר"ה שחל בשבת ג"כ" (החוו"2).

(46) ראה אוה"ת שם ע' ב'קיד: "במקדש היו יכולים להמשיך מבחי' שופר שלמעלה ממש, שהוא גבוה גם מבחי' שבת, וכמו שמ"ת הי' ע"י שופר דוקא, הגם שהי' בשבת (ש"הרי ארז"ל הכל מודים שבשבת ניתנה תורה .. ועכ"ז .. הוצרך להיות מ"ת ע"י קול השופר דוקא, והיינו וודאי מפני שבת" שופר שלמעלה .. גבוה יותר מבחי' שבת" (שם) ס"ע ב'קט ואילך), כי שופר שלמעלה הוא מבחי' מקור התענוגים ממש .. משא"כ בשבת".

(47) ראה אוה"ת שם: "אע"פ שתק"ש הוא ג"כ המשכה מקור התענוגים, אך זהו בחי' שופר שלמעלה .. משא"כ מה שאנו מעוררים

שפרו מעשיכם²¹, דהיינו שהמעשים יהיו (לא רק מעשים טובים, אלא) באופן שנקרא בשם "שפרו" (שקשור עם הלשון והתוכן והענין של שופר), שהו"ע של יופי ותענוג, כמו הלשון שופרי שופרי שבגמרא²², ועד"ז בתושב"כ: הנותן אמרי שפר²³. והענין בזה, כמבואר בארוכה בסידור בדרוש להבין ענין תק"ש ע"פ כוונת הבעש"ט ז"ל²⁴, שצ"ל חידוש התהוות הבריאה באופן שהמלאכה לא תהי' ברפיון ידים, אלא בכל התוקף (נצבים) והשלימות, ע"י המשכת התענוג בכל ענין שנתהווה וחי ומתקיים, ועד שצריך להמשיך ממקור התענוגים, שזהו ענינו של השופר, שמשפר את כל הענינים²⁵, ע"י שממשיך תענוג בכל הענינים שלמטה הימנו, ואילו הוא עצמו הוא מקור התענוגים. ולכן צריך לעורר את התענוג ממקורו ושרשו כפי שהוא בעצמות, דכיון שכל הענינים חוזרים לעצמותם, ומשם צריך להמשיך את כל הגילויים כו', הרי מובן שההמשכה צריכה להיות מעצמות ומהות, וגם בהמשכת התענוג גופא הרי זה פנימיות ועצם התענוג.

ג **וזהו** גם ענין השופר שמצינו במתן תורה [שאז ניתנו כל המצוות, כולל גם המצוה דתק"ש, כמ"ש²⁶ ובחודש השביעי באחד לחודש גו' יום תרועה יהי' לכם], כמ"ש²⁷ ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, כמבואר בדרושים²⁸ דצריך להבין למה הי' קול השופר במ"ת (מהו ההכרח שמ"ת צ"ל קשור עם ענין השופר). וגם צריך להבין מהו הקשר של שופר עם תענוג, הרי אדרבה, השופר מעורר ענין של חרדה, כמ"ש²⁹ אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ולכאורה הרי זה היפך ענין התענוג. אך הביאור בזה²⁸, שהא בהא תליא, דכיון שענינו של שופר הוא להמשיך תענוג בכל ענין ומקום, שזהו לפי שהשופר עצמו הוא מקור התענוגים, ועד כפי שהתענוג הוא במקורו ושרשו ובעצמותו, לכן לא שייך שקול השופר יומשך ויתגלה אצל השומע באופן של תענוג (דכיון שהוא כולל את כל התענוגים כפי שכלולים במקורם ושרשם, לכן אין בו ענין התענוג באופן של הרגש וכיו"ב), אלא זהו אצלו כמו מי ששומע (או רואה) דבר נפלא ביותר, שפועל ענין של חרדה. וזהו גם ביאור הקשר של שופר עם

לזולתו .. אבל הוא עצמו .. מבחי' מקור התענוגים כו".
(26) פינחס כט, א.
(27) יתרו יט, יט.
(28) אוה"ת שם.
(29) עמוס ג, ט.

(21) ויק"ר פכ"ט, ו.
(22) ראה ב"מ פד, א.
(23) ויחי מט, כא.
(24) רמו, א ואילך.
(25) ראה אוה"ת שם ע' ב'קי: "ענין השופר הוא לשון פועל יוצא ש[מ]שפר

מ"ת, כי, ענינה של התורה הוא תענוג, כמ"ש³⁰ אני תורתך שעשעתי, וכדי שיומשך התענוג (שעשעתי) בתורה, הרי זה צ"ל מבחי' מקור התענוגים (כמו שופר שהוא מקור התענוגים), שמשם נמשך להיות תורתך שעשעתי³¹, שזהו"ע התענוג כפי שקשור עם התורה, וכיון שגדול לימוד שמביא לידי מעשה³², ישנו גם התענוג שקשור עם מצוות.

והענין בזה²⁸, דהנה כתיב³³ מגילת ספר גו' כתובה פנים ואחור, וידוע ומבואר בזה³⁴ שקאי על המגילה דתורה, שיש בה הענין דפנים ואחור, שבכללות הו"ע רצון (בחי' אחור) ותענוג (בחי' פנים), כי, ענין העונג נראה וניכר בפנים של האדם³⁵, ויש שם ענין ההתחלקות ועד להתחלקות רבה ביותר, ובאופן כזה היא גם המשכת התענוג בכחות פנימיים (שהתענוג הוא למעלה מהם), שחלוק ואינה דומה כו'³⁶, שתחילה נמשך התענוג שבחכמה וכו', ועד לתענוג שבעשי', בפעולה מעשית. ועד"ז למעלה, שהתחלקות התענוג היא עד אין סוף, שהרי בכל א' מהענינים דגדלו מעשיך³⁷ ורבו מעשיך³⁸ צ"ל ענין התענוג, כנ"ל. משא"כ ענין הרצון (בחי' אחור³⁹) הוא בשה בכל הענינים, ועד"ז גם למעלה, שהרצון בכל המצוות הוא בשה, וכפי שרואים בנוסח ברכת המצוות שהוא נוסח שוה, לפי שכל המצוות הם רצונו של הקב"ה, ובגלל זה צריך לקיימם. אך ישנו גם ענין המשכת התענוג ע"י המצוות, שזהו"ע נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני⁴⁰. והיינו, שאע"פ שמצוות בכללם ענינם רצון, ותורה בכללה ענינה תענוג (תורתך שעשעתי), הנה בפרטיות יותר, הנה גם בתורה ישנו הענין שזהו רצונו של הקב"ה, וגם במצוות ישנו ענין של תענוג ונח"ר לפני, שזהו ענין התענוג כפי שמתגלה בכל מצוה ומצוה לפי ענינה.

(30) תהלים קיט, ע.
 (31) ראה אוה"ת שם: "שעשעתי הוא פועל יוצא, שנמשך בחי' שעשועים ותענוגים בתורה .. מבחי' שעשועי המלך בעצמותו שהוא בחי' מקור התענוגים כו'".
 (32) קידושין מ, ב.
 (33) יחזקאל ב, ט"ו.
 (34) ראה תניא קונטרס אחרון קסא, א. שהמ"צ להצ"צ מא, ב ואילך. ועוד.
 (35) ראה לקו"ת צו ט, א.
 (36) ראה אוה"ת שם: "בפנים .. ניכר הבדל מדריגה בין אבר זה לאבר אחר, כמו

בחי' ראי' בעין .. שמיעה באוזן .. וכל בחי' הוא מהות וסוג בפ"ע. וכן התענוג המלוכב בראי' .. מובדל ממהות התענוג שבשמיעה .. שהוא בחי' אחרת ממש".
 (37) תהלים צב, ו.
 (38) שם קד, כד.
 (39) ראה אוה"ת שם: "העורף ואחורי הצואר כולה צורה אחת ובחי' א', שעור אחד מכסה את כולם, ואין התחלקות כלל בין זה לזה".
 (40) ספרי ופרש"י פינחס כח, ח.

(ד) **וזהו** גם הקשר בין ענין השבת לענין השופר (שביו"ט של ר"ה שחל בשבת נמשך ע"י השבת אותו ענין שנמשך ע"י השופר בשאר השנים שר"ה חל בימי השבוע), כיון שגם שבת (כמו שופר) ענינו תענוג, כמ"ש⁴¹ וקראת לשבת עונג, ועד שנמשך גם במצות שבת, שמצוה לענגו כו'⁴². אך מ"מ יש גם חילוק ביניהם, שאינו דומה התענוג שנמשך ע"י שופר לתענוג שנמשך ע"י שבת. וכמו"כ ישנם גם החילוקים שאינו דומה התענוג שנמשך ע"י התורה לתענוג שנמשך ע"י שבת, ועד"ז החילוק שבהמשכת התענוג ע"י מצוות, וכדלקמן.

(ה) **והענין** הוא, דהנה, כללות ענין התורה ומצוותי' הוא מה שעלה ברצונו ית' שבאתערותא דלתתא תהי' אתערותא דלעילא, ואדרבה, כדי להבטיח (באָוּאַרענען) שלא יהי' ח"ו נהמא דכסופא⁴³, תובעים ונותנים כח ופועלים בשלימות שיסנו הענין דאתעדל"ת, לימוד התורה וקיום המצוות, ע"י אדם אתם, ע"ש אדמה לעליון, כל אחד ואחת מישראל לפי ענינם, ועי"ז נמשכת אתעדל"ע. ועד"ז גם במצות שופר, שע"י תק"ש נעשה הענין דתק"ש למעלה (עם כל הענינים הקשורים בזה), שזהו מ"ש⁴⁴ והוי' אלקים בשופר יתקע, שבכללות הו"ע המשכת וגילוי התענוג. משא"כ ענין השבת, הנה כיון ששבת מקדשא וקיימא, נעשים כל הענינים מצד למעלה, כולל גם ענין התענוג כפי שקשור עם התענוג דשבת. וכיון שענין זה הוא באופן של המשכה מלמעלה (אתעדל"ע) שהיא נעלית יותר מאתעדל"ת, נמצא, שע"י המשכת ופעולת השבת נעשה הענין שלולי זאת הי' צורך בתק"ש — באופן נעלה יותר, ביתר שאת וביתר עוז.

ואעפ"כ במקדש היו תוקעים גם בשבת, כי, גם בענין שבאתעדל"ת אתעדל"ע יש כמה דרגות, אלא שבשביל זה יש צורך שהאתעדל"ת תהי' באופן שתגיע בדרגא נעלית יותר באתעדל"ע, למעלה אפילו מהתענוג שנמשך ע"י השבת מצד הענין דשבת מקדשא וקיימא. וענין זה יכול להיות רק בביהמ"ק, עליו נאמר⁴⁵ וזה שער השמים, שהוא מכוון כנגד ביהמ"ק שלמעלה, ושם היו יכולים להגיע למקור ושורש התענוג, למעלה גם מהתענוג שנמשך ע"י השבת באופן שמקדשא וקיימא

(41) ישעי' נח, יג.
 (42) שו"ע ריש ה' שבת. וש"נ.
 (43) צו ז, ריש ע"ד. וראה לקו"ש חט"ו ע' 95.
 (44) זכרי' ט, יד.
 (45) ויצא כט, יז ובפרש"י.
 (46) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת